

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARARALRAKY ZEYTİNYAĞI VE ZEYTİNCİLİK GIDA İTHALAT İHRACAT
ULUSLARARASI NAKLİYAT HAYVANCILIK TARIM TAAHHÜT ORMAN
SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU
BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/8951
Karar Tarihi : 14/10/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Alraky Zeytinyağı ve Zeytincilik Gıda İthalat İhracat Uluslararası
Nakliyat Hayvancılık Tarım Taahhüt Orman Sanayi ve Ticaret
Ltd. Şti.

Vekili : Av. Kemal DURKAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların gerekçede karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Şirket, ihracat yapmakta olan bir vergi mükellefidir. Hatay Vergi Dairesi Başkanlığı Şükrü Kanatlı Vergi Dairesi Müdürlüğünün ihbar yazısı üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuru Şirket hakkında 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince 41.526,58 Amerikan doları tutarındaki ihracat bedelinin tamamını süresinde yurda getirmedeğinden bahisle 21/10/2021 tarihinde 14.644,56 TL tutarında idari para cezası düzenlemiştir. İhracat hesaplarının kapatılmasını teminen doksan gün süreli ihtarname düzenlenmesi ve tebliğ edilmesi konusunda da başvuru ve ilgili idare arasında anlaşmazlık söz konusudur. İdari para cezasına konu olan ihracat işlemi 2020 yılında gerçekleştirilmiştir.

3. İdari para cezasının gerekçesinde 7/8/1989 tarihli ve 89/14391 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin 2018-32/48 No.lu Tebliğin (Tebliğ) 8. maddesinin (3) numaralı fıkrası kapsamında başvuru Şirketine 11/11/2020 tarihli yazı ile ihracat hesaplarının kapatılmasını teminen doksan gün süreli ihtarname gönderildiği ancak kabahat tarihi itibarıyla söz konusu hesabı kapatmadığı ve ihracat bedelinin tamamını yurda getirmedeğii ifade edilerek başvuru Şirket hakkında alacakları süresi içinde yurda getirmeme kabahati nedeniyle taktiren yurda getirilmesi gereken paranın %2,5 oranında idari para cezası uygulandığı belirtilmiştir.

4. Başvurucu Şirket, idari para cezasına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde; diğer nedenlerle birlikte ihracat bedelini süresinde yurda getirdiğini, ihracat bedeli kabul belgeleri ve banka hesabı incelenirse durumun anlaşılabilirliğini, aracı bankanın hatalı olarak ihracat bedelinin getirilmediğinden bahisle ihbarda bulunduğunu, ayrıca ihracat hesaplarının kapatılmasını teminen düzenlenen doksan gün süreli ihtarnamenin mevzuata uygun şekilde tarafına tebliğ edilmediğini ileri sürmüştür. Başvurucu, alacakları süre içinde yurda getirmeme kabahati nedeniyle aleyhine idari para cezası düzenlenmesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle cezanın iptal edilmesini talep etmiştir.

5. Hatay 2. Sulh Ceza Hâkimliği 19/11/2021 tarihli kararıyla itirazın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; ihracat hesabına konu bedelin yurda getirildiği yönündeki banka dekontlarının tek başına idari para cezası uygulanmasına engel teşkil etmediğini, ihracatçının gümrük beyannamesi örneği ya da bilgisini, ihracat bedeli kabul belgeleri ya da döviz alım belgesini sunmak suretiyle ihracat işlemlerine ilişkin bedelleri yurda getirdiğini Vergi Dairesi Başkanlığına ya da Vergi Dairesi Müdürlüğüne beyan ederek ihracat hesabını bizzat kapatırması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca ihracat bedelinin yurda getirilmesine rağmen ilgili vergi dairesine müracaat ederek hesabın kapatılmaması hâlinde kanuni zorunluluk olan usulüne uygun hesap kapatma yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olacağını ifade etmiştir. Somut başvuru yönünden başvuru yurda yasal süreler içinde ihracat hesabını usulüne uygun şekilde kapatmadığını, bu nedenle hakkında bildirimde bulunulduğunu ve idari yaptırım kararı verildiğini ifade ederek verilen idari yaptırım kararının usul ve kanuna uygun olduğu kanaatine varmıştır.

6. Başvurucu vekilinin karara itiraz etmesi üzerine Hatay 1. Sulh Ceza Hâkimliği, verilen kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesi ile itirazın reddine hükmetmiştir.

7. Başvurucu, nihai hükmü 27/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 19/1/2022 tarihinde süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

9. 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"Bu Kanunda geçen;

...

13. "Gümrük kontrolü" deyimi, Türkiye Gümrük Bölgesi ile diğer ülkeler arasında taşınan eşyanın giriş, çıkış, transit, nakil ve nihai kullanımını ve serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın durumunu düzenleyen gümrük mevzuatı ve diğer mevzuatın doğru uygulanmasını sağlamak için gümrük idareleri tarafından yürütülen; eşyanın muayenesi, beyanname verileri ile elektronik veya yazılı belgelerin varlığının ve gerçekliğinin doğrulanması, işletmelerin hesap ve diğer kayıtlarının incelenmesi, taşıma araçlarının kontrolü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları diğer eşyanın kontrolü ile resmi araştırmalar ve diğer benzeri uygulamaları;

...

16. "Gümrük beyanı" deyimi, belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını;

...

ifade eder."

10. 1567 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası şöyledir:

"Cumhurbaşkanının bu Kanun hükümlerine göre yapmış bulunduğu genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişi, üçbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

...

Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler, yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetlerin rayiç bedelinin yüzde beşi kadar idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. İdarî para cezasına ilişkin karar kesinleşinceye kadar alacaklarını yurda getirenlere, birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir. Ancak, verilecek idarî para cezası yurda getirilmesi gereken paranın yüzde ikibuçüğundan fazla olamaz."

11. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının 16/1/2020 tarihli İhracat Genelgesi'nin (Genelge) "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"...

c) Aracı Banka: GB'nin 28 inci hanesinde kayıtlı banka veya ihracatçı tarafından ihracat hesabının kapatılması işlemlerini gerçekleştirmek üzere GB'nin bir örneği/GB bilgileri ibraz edilerek anlaşma sağlanan bankayı,

...

e) Fiili İhraç Tarihi: Eşyaya ilişkin ihracat beyannamesinin kapanma tarihini,

f) GB: Gümrük Beyannamesini,

g) İBKB: 2018-32/48 sayılı Tebliğ'in ekinde yer alan İhracat Bedeli Kabul Belgesini

...

ifade eder."

12. Genelge'nin "İhracat bedellerinin yurda getirilmesi" başlıklı 4. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"2018-32/48 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren fiili ihracatı gerçekleştirilen işlemlere ilişkin ihracat bedellerinin yurda getirilme süresi fiili ihrac tarihinden itibaren 180 günü geçemez. 180 gün azami süre olup bedellerin ithalatçının ödemesini müteakip doğrudan ve gecikmeksizin yurda getirilmesi esastır."

13. Genelge'nin "İhracat hesabının kapatılması" başlıklı 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"...ihracat bedeli dövizlerin (avans dahil) fiili ihrac tarihinden itibaren 180 gün içinde yurda getirilmesi ve İBKB düzenlenmesi halinde ihracat hesabı aracı banka nezdinde kapatılır."

14. Genelge'nin "İhracat hesabının kapatılacağı aracı banka" başlıklı 24. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) İhracat hesabı, peşin ödeme ya da GB'de peşin ödeme ile diğer ödeme şekillerinin birlikte beyan edildiği işlemlerde, peşin bedel kabulünü yapan, bunun dışındaki işlemlerde ise ihracatçı tarafından GB'nin 28 inci hanesinde beyan edilen veya ihracatçı tarafından ihracat hesabının kapatılması işlemlerini gerçekleştirmek üzere GB'nin bir örneği/GB bilgileri ibraz edilerek anlaşma sağlanan aracı banka nezdinde kapatılır. İhracat bedelinin fiili ihracattan sonra tahsil edildiği ödeme şekillerinde, ihracat bedeli aracı bankadan farklı bir bankaya gönderilmiş ise bedel kabulünü yapan banka, düzenlendiği İBKB ile ibraz edilmesi halinde GB'nin bir örneği/GB bilgilerini ihracat hesabını kapatacak olan bankaya gönderir.

(2) İhracatçı tarafından ihracat hesabının kapatılması işlemlerini gerçekleştirmek üzere GB'nin bir örneği/GB bilgileri ibraz edilerek anlaşma sağlanan bankanın GB'nin 28 inci hanesinde beyan edilen bankadan farklı olması durumunda, belirlenen aracı bankanın GB'nin 28 inci hanesinde beyan edilen bankaya yazılı olarak bildirimde bulunması zorunludur."

15. Genelge'nin "Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerine bildirim" başlıklı 29. maddesinin (1), (3) ve (4) numaralı fıkraları şöyledir:

(1) İhracat hesabının, ek süreler de dâhil olmak üzere, süresi içerisinde kapatılamaması halinde açık hesap tutarı aracı bankaca 5 iş günü içinde Ek:1'deki forma uygun olarak ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilir. Söz konusu formun açıklama kısmına ilgili ihracat bedelinin ne kadarının İBKB'ye bağlandığı ayrıntılı olarak yazılır.

...

3) Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince ihracat hesabının kapatılması için ilgililere ihbardan itibaren 10 iş günü içinde 90 gün süreli ihtarname gönderilir. İhracatçılarca bu ihtar süresi içinde ihracat hesabının kapatılması veya mücbir sebep halinin ya da haklı durumun ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne belgelenmesi gerekir.

(4) Bu Genelgenin 28 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki işlemlerden 90 günlük ihtarname süresi ve ek süreler sonunda kapatılmayanlar için Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince Cumhuriyet Savcılıklarına 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun uyarınca yasal işlem başlatılmasını teminen bildirimde bulunulur ve Bakanlığa ihbara ilişkin bilgi verilir."

16. Tebliğ'in "İhracat bedellerinin yurda getirilmesi" başlıklı, 31/12/2019 tarihli ve 30995 mükerrer sayılı Resmî Gazete ile değişik 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin bedeller, ithalatçının ödemesini müteakip doğrudan ve gecikmeksizin ihracata aracılık eden bankaya transfer edilir veya getirilir. Bedellerin yurda getirilme süresi fiili ihraç tarihinden itibaren 180 günü geçemez."

17. Tebliğ'in "İhracat işlemlerinde sorumluluk" başlıklı, 31/12/2019 tarihli ve 30995 mükerrer sayılı Resmî Gazete ile değişik 6. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) İhraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirilmesinden ve ihracat hesabının süresinde kapatılmasından ihracatçılar sorumludur."

...

(3) İhracata aracılık eden bankalar ihracat bedellerinin yurda getirilmesini izlemekle yükümlüdür."

18. Tebliğ'in "Hesap kapatma, ihbar ve ek süre" başlıklı 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ticari amaçla mal ihracında, bedelleri yurda getirilme süresi içinde gelen ihracat ile ilgili hesaplar aracı bankalarca kapatılır."

(2) Bankalarca söz konusu bedellerin yurda getirildiğine dair EK-1'de yer alan İhracat Bedeli Kabul Belgesi düzenlenir."

(3) Süresi içinde kapatılmayan ihracat hesapları aracı bankalarca 5 iş günü içinde muamelenin safhalarını belirtecek şekilde yazılı olarak ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilir."

(4) İlgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce, ihbarı müteakip 10 iş günü içinde ilgililere hesapların kapatılmasını teminen 90 gün süreli ihtarname gönderilir. Bu süre içinde hesapların kapatılması veya 9 uncu maddede belirtilen mücbir sebep hallerinin ya da haklı durumun belgelenmesi gereklidir."

B. Yargıtay Kararları

19. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 27/3/2024 tarihli ve E.2023/15664, K.2024/3500 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, ... kanun yararına bozma isteminin; ...Gümrük Beyannamesi ile yapmış olduğu ihracata dair 240.981,69 Türk lirası tutarındaki bedeli 180 gün içinde yurda getirmeyen kabahatli hakkında, anılan Kanun'un 3/3. maddesi uyarınca uygulanan idari para cezasına yönelik başvurunun, kabahatli tarafından sunulan banka dekontlarında yatırılan bedellerin idari yaptırıma konu ihracat bedellerine ilişkin olup olmadığına ilişkin açıklama bulunmadığından bahisle reddine karar verilmiş ise de;

Dosya kapsamına göre, kabahatli vekili tarafından dosyaya sunulan [T.E.] Bankası A.Ş.'nin 21/06/2022 tarihli ve VN ... sayılı ihracat bedeli kabul belgesine göre 06/05/2020 tarihinde 100.000,00 Türk lirası, 21/06/2022 tarihli ve VN ... sayılı ihracat bedeli kabul belgesine göre 08/05/2020 tarihinde 50.000,00 Türk lirası, 22/06/2022 tarihli ve VN ... sayılı ihracat bedeli kabul belgesine göre 12/05/2020 tarihinde 80.000,00 Türk lirası ve 22/06/2022 tarihli ve VN ... sayılı ihracat bedeli kabul belgesine göre 15/05/2020 tarihinde 37.757,43 Türk lirası olmak üzere toplam 4 adet banka dekontu sunularak ihracat bedellerinin yurda getirildiğinin iddia edilmesi karşısında, bankadan kayıtların getirilmesi ve söz konusu bedellerin yaptırma konu ihracat beyannamesine ilişkin bedeller olup olmadığı tespit edilip, sonucuna göre kabahatlinin hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeksizin, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir." yönündeki gerekçeye dayandığı anlaşılmıştır.

...

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarnamesindeki talep yerinde görüldüğünden istemin kabulüne karar vermek gerekmiştir."

20. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 4/6/2024 tarihli ve E.2022/16369, K.2024/5995 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ... kanun yararına bozma isteminin;... Gümrük Beyannamesi ile yapmış olduğu ihracata dair 63.466,44 USD tutarındaki bedeli 180 gün içinde yurda getirmeyen kabahatli hakkında, anılan Kanun'un 3/3. maddesi uyarınca uygulanan idari para cezasına yönelik başvurunun reddine karar verilmiş ise de; Dosya kapsamına göre, kabahatli şirket tarafından tanzim edilen 06/12/2019 tarihli ve ... sayılı faturaya istinaden kabahatli şirketin [Tu.Co.] isimli şirkete yapmış olduğu birim fiyatı 1,590 Amerikan doları olan 39.916,00 kilogram heyaz fasulye ürününe ilişkin toplamda 63.466,44 USD satış tutarlı ihracat bedelinin Adıyaman Vergi Dairesi Müdürlüğünün 23/06/2020 tarihli ve ... sayılı ihtarnamesinden önce, 63.427,00 USD tutarındaki kısmının yasal süre içerisinde 31/12/2019 tarihi itibarıyla yurda getirildiğinin, kabahatli vekilinin 05/03/2021 tarihli itiraz ve 19/10/2021 tarihli Kanun yararına bozma dilekçesi eklerinde [T.H.] A.Ş. Adıyaman Şubesine ait 31/12/2019 tarihli ve ... seri numaralı dekont ve ihracat bedeli kabul belgesi ile anlaşıldığından, bahse konu ihracat bedeli kabul belgesinin sıhhat ve içeriğinin teyidi amaçlı ilgili banka şubesinden sorularak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir. şeklindeki gerekçeye dayandığı anlaşılmıştır.

...

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarnamesindeki talep yerinde görüldüğünden istemin kabulüne karar vermek gerekmiştir."

21. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 4/6/2024 tarihli ve E.2022/10378, K.2024/5996 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ... kanun yararına bozma isteminin; ... Kabahatli şirketin ... gümrük beyannamesi kapsamında gerçekleştirilen ihracata ilişkin bedellerin tamamının yurda getirilmediği, bahse konu ihracat bedelinin kapatılması hususunda kabahatli şirkete vergi dairesi tarafından 90 gün süreli ihtarname gönderildiği, ancak söz konusu hesabın kapatılmadığı ve ihracat bedelinin tamamının yurda getirilmediği gerekçesiyle, ... idari para cezası uygulanmış ise de; Kabahatli şirketin fiili ihracı 10/12/2019 tarihinde, ... sayılı, 04/12/2019 tarihli ve 43.898,90 USD tutarlı gümrük

beyannamesi kapsamında gerçekleştirilen ihracata ilişkin bedellerin 27.948,90 USD tutarının 09/12/2019 tarihinde ... Bankası şubesine yatırıldığı, 15.950 USD tutarının 06/01/2020 tarihinde aynı bankaya yatırıldığı, ilgili dövizin Türk parasına çevrildiği, dekontların şirket tarafından dosyaya sunulduğu, dekontların açıklama kısmında yapılan ihracat sonucu paranın yatırıldığının görüldüğü, ihracatın yaklaşık bir ay içerisinde iki parça halinde banka hesaplarına yatırıldığı, verilen süre içerisinde Amerikan Dolarlarının Türk parasına çevrildiği anlaşıldığından, itiraz mercii Denizli 1. Sulh Ceza Hâkimliğince itirazın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde itirazın reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir.” şeklindeki gerekçeye dayandığı anlaşılmıştır.

...

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarnamesindeki talep yerinde görüldüğünden istemin kabulüne karar vermek gerekmiştir.”

22. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 3/2/2025 tarihli ve E.2024/5321, K.2025/1325 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Somut olayda, Adana Cumhuriyet Başsavcılığının ... idari yaptırım kararıyla, Gelir İdaresi Başkanlığı, Adana Vergi Dairesi Başkanlığı ve Yüreğir Vergi Dairesi Müdürlüğünün ... sayılı kabahat yazısı gereğince, [Y.K.B.] A.Ş ve [D. A.Ş.]nin muhtelif tarihlerde yazmış olduğu yazıları ile Vergi Dairesine yaptıkları bildirimde kabahatli şirketin değişik tarihlerde gümrük çıkış beyannameleri verdiği ve bu kapsamda ihracatçılara ilişkin bedellerin fiili ihrac tarihlerinden itibaren yasal 180 günlük tahsil süresi içerisinde yurda getirilmemesi sebebiyle 121.371.117,00 Türk lirası tutarlı bedellerin ihracat hesabının kapatılmasını teminen 90 günlük sürede yurda getirilmediğinden ve getirildiğine dair belge sunulmadığından bahisle 1567 sayılı Kanun'un 3. maddesinin 3. fıkrası uyarınca kabahat tarihindeki döviz satış kuruna denk gelen 121.371.117,00 Türk lirası ihracat bedelinin gümrük beyannamesine esas alınarak %5'i olan 6.068.555,00 Türk lirası idari para cezası uygulanmasına ve idari para cezasına yönelik başvuru ile itirazın reddine karar verilmiş ise de;

Kabahatli vekilinin 20/04/2023 tarihli idari yaptırım kararına karşı yaptığı itiraz dilekçesinde, kabahate konu gümrük beyannamelerin 180/90 günlük yasal süreler içerisinde kapatıldığına dair [Y.K.B.] A.Ş'ne ait dekont ve ihracat bedeli kabul belgelerini incelemeye konu dosyaya sunduklarını iddia etmesi karşısında;

Dosya kapsamına göre,

1-Başvuru üzerine kurum ve kuruluşlardan kabahatli vekilince başvurusunda bahsettiği ve dilekçe ekinde sunulan dekontlar ile hesap ekstresi aslı ve gümrük beyannamesi asıllarının temin edilmeden karar verildiği gibi, benzer bir olayla ilgili Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 08/11/2022 tarihli ve 2022/9909 esas, 2022/15815 karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere, hahse konu dekont ve banka ekstresinde söz konusu bedellerin idari yaptırımı konu ihracat beyannamesine konu bedeller olup olmadığı ve ilgili beyanname işlemlerinin süresinden tamamlanarak kapatılıp kapatılmadığı hususlarının ilgili kurumlardan sorularak tespit edilip gerekirse bu hususta bilirkişi incelemesi yaptırılıp, sonucuna göre kabahatlinin hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde,

2-Dosya arasında bulunan Gümrük Beyannameleri kapsamında ihracat bedeli kabul belgelerinin ilgili bankaca düzenlediği, buna göre yurda getirilmesi gereken bedelin fiili ihrac tarihinden itibaren 180 günlük yasal süre içerisinde ya da vergi dairesince yapılan 90 günlük ihtarname süresi içerisinde getirilip getirilmediğinin tespiti bakımından alanında uzman bilirkişilerce rapor tanzim edilmesi sonrasında, sonucuna göre kabahatli hakkında yurda getirilmesi gereken tutardan daha az bir tutarın getirilmesi halinde, hesaplanacak tutarın terkin sınırları içerisinde de kalmış olabileceği ve buna göre hesaplanacak tutar üzerindeki miktar yönünden itirazın kısmen kabulüne de karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde,

Kabule göre de;

Dosyaya sunulan ihracat bedeli kabul belgeleri incelendiğinde, bir kısım ihracatlara ilişkin yurda getirilmesi gereken bedelin tamamı, bir kısmının da kısmi olarak yurda getirildiği anlaşılmakla, ihracat bedellerine karşın kabahatli hakkında 1567 sayılı Kanun'un 3/3. maddesi uyarınca idari yaptırım kararı uygulanmayacağı, ancak kabahatli ihracatçı tarafından vergi dairesince verilen 90 günlük ihtarname süresine rağmen ilgili evrakın süresinde ibraz edilmediği tespiti halinde, kabahatli hakkında anılan Kanun'un 3/3. maddesi yerine 3/1. maddesi uyarınca idari yaptırım kararı düzenlenmesi gerektiği gözetilmeden, itirazın bu yönden kabulü yerine yazılı şekilde reddine karar verilmesinde, isabet görülmemiştir." şeklindeki gerekçeye dayandığı anlaşılmıştır.

...

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarnamesindeki talepler yerinde görüldüğünden istemin kabulüne karar vermek gerekmiştir."

III. DEĞERLENDİRME

23. Başvurucu; ihracat bedeli kabul belgesi ve gümrük beyannamesi kapsamındaki ihracat bedelinin tamamının süresinde yurda getirildiğini, ihracat hesabının aracı bankalarca kapatılması gerekirken hatalı işlem silsilesi izlenerek hakkında idari yaptırım kararı verildiğini iddia etmiştir. Ayrıca ihracat hesabının kapatılmasını teminen kendisine doksan gün süre verilmesine ilişkin ihtarname gönderilmesi usulünün işletilmediğini, dolayısıyla bu kapsamda ihracat hesabının kapatılmasını teminen herhangi bilgi ve belge bildirme yükümlülüğü bulunmadığını, itirazlarının haksız olarak reddedildiğini, Hâkimlik kararlarında ileri sürdüğü iddiaların değerlendirilmediğini ifade etmiş; adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

24. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuru Şirketin ileri sürdüğü ihlal iddiaları hakkında yapılacak incelemede belirtilen mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü şartları gözönüne alınarak değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir; Hazine ve Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği, Muhakemat Genel Müdürlüğü, Hazine ve Maliye Bakanlığı Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü yazıları ve ekleri de sunulmuştur. Sunulan belgelerde meri mevzuat hükümleri uyarınca gümrük beyannamesinde beyan edilen aracı banka hesabına ihracat bedelinin transfer edilmesi ve ihracat bedeli kabul belgeleri düzenlenmesi hâlinde açık ihracat hesabının aracı bankaca kapatılması gerektiği, yazı eklerinde söz konusu gümrük beyanı ve ihracat bedeli kabul belgeleri olmadığından konuya ilişkin kesin görüş verilememekle birlikte başvuru Şirketin beyan ettiği şekilde bedel süresinde yurda getirilmiş ve ihracat bedeli kabul belgeleri düzenlenmişse aracı bankanın açık ihracat hesabını kapatması gerektiği, ihbarda kusurlu olduğunun değerlendirildiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

25. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki niteliğinden ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuru, karar sonucunu etkileyecek esaslı iddiaların gerekçeli kararda karşılanmamasına ilişkin olduğundan başvurunun iddiasının gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

26. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

27. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmaz. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

28. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması, bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciince ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

29. Somut olayda başvuru Şirket hakkında ihracat bedellerinin tamamını süresinde yurda getirmede gerekçesiyle idari para cezası düzenlenmiştir. Başvuru Şirket; bu idari para cezasına yönelik itiraz aşamasında ihracat bedelini süresinde yurda getirdiğini, T.F.K.A.Ş. Hatay Şubesi tarafından düzenlenen 1/11/2021 tarihli ihracat bedeli kabul belgelerinin incelenmesinden fiili ihracat tarihinin 9/4/2020, bedel getirme süresi için son tarihin 29/9/2020 olduğunu, ihracat bedeli kabul belgelerin de paranın hesaba geçiş tarihinin 7/5/2020 olduğunu, dolayısıyla süresi içinde ihracat bedelinin tamamını yurda getirdiğini, bu bakımdan doksan günlük ek süre verilmesine ilişkin ihtarname düzenlenmesinin hukuki sebebi bulunmadığını, bununla birlikte idari para cezasına konu ihtarnamenin tebliğ edilmediğini, bu nedenle de ek doksan günlük sürenin verilmediğini, idari para cezasının üst sınır olan %2,5 oranı üzerinden verilmesinin gerekçelendirilmediğini ifade etmiştir. Sayılan tüm bu hususlarda Hâkimlik kararlarında değerlendirme yapılmadığını ileri sürmüştür.

30. İhracata ilişkin mevzuat hükümlerinin incelenmesi neticesinde ihracat gümrük işlemlerinin ihracata ilişkin bilgilerin gümrük idaresine gümrük beyanı ile bildirilmesi gerektiği, gümrük müdürlüğü ihraç edilecek mallar için verilen gümrük beyanı ile ilgili kontrollerini tamamladığında malın yurt dışına çıkmasına izin verildiği, fiili ihracatın gerçekleşmesi yani ihraç eşyasının yüklü olduğu taşıtla birlikte Türkiye gümrük bölgesini terk etmesi akabinde ihracat bedellerini yurda getirme süresinin ve sorumluluğunun başladığı

anlaşılmıştır. Ticari amaçla mal ihracında, süresi içinde ihracat bedellerinin yurda getirilmesi halinde ihracat hesapları aracı bankalarca kapatılacak, bankalarca söz konusu bedellerin yurda getirildiğine dair ihracat bedeli kabul belgesi düzenlenecektir. Bu belge, İhracat Genelgesi kapsamında ihracat bedellerinin ülkeye girdiğini kanıtlamak için düzenlenmektedir. Mevzuat ve uygulamanın incelenmesi neticesinde ihracatçıların ihracat bedellerini yurda getirmeleri akabinde anılan belgenin düzenlenmesini şubeden talep edebilecekleri gibi internet bankacılığı menülerini kullanarak ilgili şubeye başvurmadan da düzenlenmesini temin edebilecekleri anlaşılmıştır (bkz. §§ 12-18).

31. Süresi içinde kapatılmayan ihracat hesapları hakkında aracı bankalarca yapılan ihbar üzerine vergi dairesi başkanlıkları veya vergi dairesi müdürlüklerince ihracatçı ilgililere hesapların kapatılmasını teminen doksın gün süreli ihtarname gönderilecektir. Doksın günlük ihtarname süresi sonunda kapatılmayan hesaplar için vergi dairesi başkanlıkları veya vergi dairesi müdürlüklerince Cumhuriyet savcılıklarına 1567 sayılı Kanun uyarınca yasal işlem başlatılmasını teminen bildirimde bulunulacağı hüküm altına alınmıştır.

32. Başvurucu Şirket, yurda getirmesi gereken ihracat bedellerinin tamamını süresinde yurda getirdiğini, başvuru formuna eklenen, T.F.K.A.Ş. Hatay Şubesi tarafından düzenlenen ve gümrük beyannamesinin 28. hanesinde kayıtlı olan bankayı T.F.K.A.Ş. şeklinde gösteren ihracat bedeli kabul belgelerinin iddiasının dayanağını oluşturduğunu, ihracat bedeli kabul belgelerinde de paranın hesaba geçiş tarihinin 7/5/2020 olduğunu ifade etmiştir. Buna göre ihracat bedelinin yurda giriş tarihi konusunda uyumsuzluk bulunmakta ve bu uyumsuzluk doksın gün süreli ihtarnamenin hukuki sebebinin varlığı konusunda ihtilaf yaratmaktadır. Ayrıca ihracat hesabının kapatılması ve ihracat bedeli kabul belgelerinin düzenlenme tarihinin başvurucuya isnat edilen kabahatin sübutuna etkisine ilişkin bir tereddüt yoktur. Anılan ihracat bedeli kabul belgelerinin incelenmesi neticesinde 1/11/2021 tarihinde düzenlenen ihracat bedeli kabul belgelerinde 41.526,58 Amerikan doları tutarındaki paranın hesaba geçiş tarihinin 7/5/2020 şeklinde belirtildiği görülmüştür. İhraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirdiğini, ihracat hesabının süresinde kapatılmasına ilişkin sorumluluğu kapsamında ihracat bedeli kabul belgeleri düzenlenmesini temin ederek ilgili banka şubesinden ihracat hesabının kapatılmasını süresi içinde sağladığını iddia eden başvurucu yönünden fiili ihracatına, ihracat bedellerini yurda getirmesine ve ihracat hesaplarını kapatmasını teminen düzenlenen ihracat bedeli kabul belgelerine ilişkin talep ve tarihler dikkate alınarak 1567 sayılı Kanun'un 3. maddesi kapsamındaki kabahatin oluşup oluşmayacağına, kabahatin oluştuğuna kanaat getirilirse eylemin maddenin hangi fıkrasındaki kabahate karşılık geleceğinin açıkça değerlendirilmesi gerekmektedir (bkz. § 22). Zira ihracatçı yönünden Tebliğ'in 6. maddesinde belirtilen yükümlülükler kapsamında, ihraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirilmesinin ayrı bir sorumluluk, ihracat hesabının süresinde kapatılmasını temin etmenin ise ayrı bir sorumluluk olduğu anlaşılmıştır (bkz. § 17). İhracat bedeli kabul belgelerinin tarih, içerik ve süreçlerini teyit etmek amacıyla bu bilgilerin ilgili banka şubelerinden sorularak sonuca göre karar verilmesi gerekirken (bkz. §§ 19-21) başvurucunun iddiası hakkında Hâkimlikler tarafından gerekçeli kararlarda bir değerlendirme yapılmamıştır. Buna göre başvurucunun savunmalarında ileri sürdüğü ve sonuca etkili olabilecek temel iddiaları ayrı ve açık olarak tartışılmamış, iddialarına cevap verilmemiştir.

33. Ayrıca başvuru Şirket, itiraz aşamasında da belirttiği iddiaları ileri sürmesine rağmen itiraz mercileri başvuru Şirketin itirazları hususunda değerlendirme yapmaksızın soyut ve yetersiz gerekçelerle itirazların reddine karar vermiştir. Sonuç olarak yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Hâkimlikler ve itiraz mercilerinin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır. Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

IV. GİDERİM

35. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 14.644,56 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

36. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

37. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyusmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

38. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hatay 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (2021/5789 D. İş) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 14/10/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.